Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria C

C/2024/4658

9.8.2024

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Priemysel výroby dronov: prípadová štúdia na posúdenie výsledkov rôznych politík zavedených s cieľom posilniť európsku strategickú autonómiu v tomto strategickom sektore

(stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(C/2024/4658)

Spravodajca: **Panagiotis GKOFAS**

Spoluspravodajca: **Patrice François CHAZERAND**

Poradcovia	Dimitris BIMPAS (za spravodajcu, sk. III) Bastien MANCINI (za spoluspravodajcu, kat. 1)
Rozhodnutie plenárneho zhromaždenia	25.1.2023
Právny základ	článok 52 ods. 2 rokovacieho poriadku
Príslušná sekcia	poradná komisia pre priemyselné zmeny
Prijaté v sekcii	15.5.2024
Prijaté na plenárnom zasadnutí	30.5.2024
Plenárne zasadnutie č.	588
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	197/0/4

1. Závery a odporúčania

1.1. Vzhľadom na bezprecedentný rozsah využívania dronov v konfliktoch je naliehavo potrebné do väčšej miery rozvinúť v Európe jednotnú priemyselnú politiku, ktorá zahŕňa kolektívne inovácie, partnerstvo a adekvátnu reguláciu v kľúčových priemyselných odvetviach. Okrem toho treba vyvinúť cielené úsilie v záujme integrácie a spolupráce medzi vládami a priemyslom, aby sa zabezpečilo vedúce postavenie EÚ vo svete.

1.2. Na zabezpečenie potrebnej nezávislosti Európy je nevyhnutné prepojenie európskej stratégie v oblasti dronov s európskou priemyselnou stratégiou v oblasti obrany a integrácia európskej obrannej technologickej a priemyselnej základne (EDTIB) na podporu domácej výroby vysokokvalitných/vysokokapacitných dronov.

1.3. Nedávny vývoj na bojiskách (Ukrajina, Blízky východ) ukazuje, že drony môžu zohrávať kľúčovú úlohu vzhľadom na optimálnu a štruktúrovanú integráciu ich komponentov, softvéru a podporných sietí.

1.4. Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) sa naďalej zasadzuje za lepšiu spoluprácu a inovácie a za využívanie právnych predpisov, ako je akt o umelej inteligencii a akt o čipoch, na posilnenie strategickej autonómie a zvýšenie národnej bezpečnosti a hospodárskeho rastu.

1.5. EHSV zdôrazňuje, že potreba súdržnosti medzi vojenským a civilným výskumom a vývojom bude len narastať, keďže drony budú vo väčšej miere využívať automatizáciu, strojové učenie a umelú inteligenciu. Ako vyplýva zo správy skupiny Drone Leaders' Group, je potrebných viac technologických a administratívnych prepojení medzi rôznymi odvetviami bez toho, aby bol ohrozený rozpočet vyčlenený na výskum a vývoj v oblasti civilných aj vojenských technológií. EHSV podporuje cestu harmonizácie s cieľom zefektívniť vývoj aplikácií s dvojakým použitím, a tak zvýšiť účinnosť a kompatibilitu.

1.6. Strategický technologický plán pre drony v Európe je nevyhnutný pre kľúčové technológie dronov a systémy dronov s dvojakým použitím, ktoré môžu zabezpečiť štruktúrovaný prístup k pokroku v oblasti technológie dronov.

1.7. Je potrebné dôkladne zvážiť finančnú podporu potenciálnych investícií do výroby dronov a integrácie dodávateľských a hodnotových reťazcov. EHSV konštatuje, že najmä na európskom trhu s dronmi pôsobia malé a stredné podniky túžiace po istote, ktorú im prinášajú stabilný tok verejných zákaziek a osobitné schémy financovania prispôsobené na podporu výskumu a vývoja. Väčšia flexibilita politiky hospodárskej súťaže by mala pomôcť rozšíriť prístup k programom štátnej pomoci.

1.8. Na dosiahnutie pokroku v realizácii stratégie v oblasti dronov 2.0 sa navrhuje niekoľko opatrení.

— Nariadenie o vzdušnom priestore U-space je pre prevádzkovateľov bezpilotných leteckých systémov základným dokumentom, hoci je jeho implementácia náročná. Je veľmi potrebný jednotný výklad týchto nových právnych úprav.

— EÚ by sa mala aktívnejšie angažovať na celosvetovej úrovni, najmä pokiaľ ide o certifikačné postupy.

— Zásadný význam má spoločenská akceptácia inovačných operácií leteckej mobility: podpora EÚ môže posilniť celkový ekosystém leteckej dopravy a prispieť k jeho rastu a udržateľnosti.

1.9. V konkrétnej stratégii by sa mal vo väčšej miere zohľadňovať najnovší pokrok a potreby v oblasti civilnej ochrany, poskytovania zdravotnej starostlivosti, vplyvu zmeny klímy a konkurencieschopnosti v poľnohospodárstve, doprave a logistike.

1.10. EHSV podporuje všetky iniciatívy verejných a súkromných zainteresovaných strán na ústrednej a regionálnej úrovni, ktoré sa zameriavajú na rozvoj odbornej prípravy a vzdelávania v oblasti používania dronov a na vytvorenie kultúry zodpovedného a bezpečného používania dronov a ich služieb, ktorá zlepší dôveru a informovanosť verejnosti.

1.11. EÚ by mala byť tiež pripravená vytvoriť konsolidovanú stratégiu na vytvorenie spoločného systému obrany proti dronom s cieľom čeliť početným rizikám súvisiacim s hybridnými hrozbami, teroristickými činmi, agresiou iných štátov a dokonca so zneužívaním na civilnej úrovni.

2. **Kontext stanoviska vrátane príslušného legislatívneho návrhu**

2.1. Hoci sú drony schopné lietať na súši a pod vodou, v tomto stanovisku ich možno považovať za viacúčelové, relatívne nízkonákladové lietajúce stroje bez posádky vhodné do každého počasia, ktoré sú schopné monitorovať, udržiavať a účinne prevádzkovať všetky druhy sietí a rozvodov, umožniť presné poľnohospodárstvo, zabezpečiť rýchle a všadeprítomné dodávky do domácností, vykonávať záchranné operácie v nehostinnom prostredí atď. Využívajú rôzne moderné technológie: bezdrôtové pripojenie s nízkou latenciou, ľahké kompozitné materiály, vysokovýkonné elektrické motory, ovládanie pomocou umelej inteligencie atď.

2.2. V európskej stratégii v oblasti dronov 2.0 z roku 2022 sa za prioritu stanovuje rozvoj bezpečného a efektívneho ekosystému dronov. V spoločnom oznámení Európskej komisie ([1]) z júna 2023 o európskej stratégii hospodárskej bezpečnosti sa navrhuje spoločný rámec hospodárskej bezpečnosti zameraný na rozvoj priemyselných kapacít EÚ, zlepšenie ich konkurencieschopnosti a posilnenie hospodárskej nezávislosti v kľúčových a strategických oblastiach.

Od roku 2019 sa drony v celej EÚ prevádzkujú v súlade s nariadeniami (EÚ) 2019/947 a (EÚ) 2019/945. Keďže prioritou je bezpečnosť, v roku 2020 boli prijaté tri vykonávacie nariadenia o vzdušnom priestore U-space, ktoré sa zaoberajú systémom manažmentu letovej prevádzky pre drony.

([1]) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/IP_23_3358.

2.3. EHSV konštatuje, že hoci sa drony využívajú na obranu už 30 rokov, spôsobilosti európskych vojenských dronov sú nedostatočné, zatiaľ čo lacné, komodifikované bezpilotné vzdušné prostriedky úspešne bojujú na Ukrajine a Blízkom východe proti drahým raketám nesúcim najmodernejšie technológie. V Stratégii pre európsky obranný priemysel, ktorá bola prijatá v marci 2024, sa zdôrazňuje skutočnosť, že rozvoj kapacít na rýchle zvýšenie a dosiahnutie hromadnej výroby dronov možno označiť za kľúčový prvok obrannej pripravenosti EÚ na konflikty s vysokou intenzitou. Napriek chvályhodnému odhodlaniu Komisie využiť synergie medzi civilným, obranným a vesmírnym priemyslom je náročné preniknúť do toho, čo sa často považuje za výsadu jednotlivých štátov. Je to však najdôležitejší faktor úspechu pre konkurencieschopnosť európskeho ekosystému dronov a pre obrannú spôsobilosť Únie. Nárast intenzívnych konfliktov nedáva EÚ inú možnosť, ako vyzvať ozbrojené sily členských štátov, aby od európskych dodávateľov obstarávali nákladovo efektívne a vysokokvalitné obranné vybavenie a spôsobilosti prispôsobené nášmu novému strategickému prostrediu, a to v súlade s riadnym využívaním verejných finančných prostriedkov. Ide o nevyhnutnú a naliehavú požiadavku v snahe podporiť životaschopný európsky obranný priemysel.

2.4. EHSV vzhľadom na neodmysliteľnú nákladovú efektívnosť dronov dôrazne odporúča, aby sa odvetvie dronov považovalo za pilotný prípad pre cielenú verejnú podporu. V súčasnosti dynamický ekosystém malých, ale vysoko inovatívnych a sofistikovaných subjektov rozptýlených po celej Európe si z dôvodu nedostatočnej veľkosti trhu zaobstaráva kľúčové komponenty najmä zo zahraničia. Okrem toho výroba dronov prechádza dvomi situáciu meniacimi zmenami: drony nahrádzajú človeka na palube, pretože umelá inteligencia zvyšuje ich výkonnosť, a rozsiahla komodifikácia zbraní znižuje cenu účinných systémov zbraní. EÚ musí pomôcť európskemu priemyslu zviesť sa na tejto silnej dvojakej vlne a zvýšiť jeho celosvetovú konkurencieschopnosť: v stávke je budúcnosť Európy, a to civilná, ako aj vojenská. Drony budú dobrým testom pre spoločné verejné obstarávanie EÚ, ktoré zatiaľ nebolo veľmi úspešné. Bezchybná cezhraničná koordinácia pomôže plne integrovať trh s dronmi do jednotného trhu. Ak by sa tento cieľ ukázal ako príliš ambiciózny, EHSV odporúča, aby Komisia v súlade s duchom stálej štruktúrovanej spolupráce podporovala „koalície ochotných“. To môže viesť k zrodu akéhosi „Airbusu dronov“. Výzvy, ktorým sa čelilo vtedy v 70. rokoch minulého storočia, boli rovnako náročné a výsledok bol skutočne inšpirujúci. Uchádzači, ktorí odmietajú ekologickú účinnosť, klimatickú neutralitu, ako aj dodržiavanie pracovnoprávnych predpisov a demokratických hodnôt, by mali byť vyradení.

3. **Všeobecné pripomienky**

3.1. Veľké geopolitické napätie v okrajových oblastiach Európy poukázalo na rastúcu neistotu, ktorá si vyžaduje naliehavé prehodnotenie hospodárskych a kritických politických závislostí a politických priorít na úrovni EÚ.

3.2. Nedávne stanoviská EHSV ([2]) zamerané na zosúladenie potreby rozvíjať iniciatívy na dosiahnutie strategickej autonómie vrátane zabezpečenia kritickej infraštruktúry pri súčasnom zvyšovaní konkurencieschopnosti v priemyselných odvetviach, najmä v oblasti digitálnych a vesmírnych technológií, ako aj ďalšie stanoviská ([3]) zdôrazňujúce význam dvojakej synergie medzi civilným, vojenským a digitálnym odvetvím, sa zaoberali tým, ako dosiahnuť ciele strategickej autonómie, udržateľnosti, suverenity a kritickej nezávislosti. Vedec Paul Timmers vo svojej nedávnej publikácii ([4]) uviedol, že „strategická autonómia pozostáva zo schopností, spôsobilostí a kontroly rozhodovať a konať v základných aspektoch nášho hospodárstva, spoločnosti a demokracie. Výzvou je prispôsobiť tvorbu politík realite geopolitiky a technológií“.

3.3. EHSV sa domnieva, že drony sa vyrábajú ako výrobky s dvojakým použitím. Európska komisia uznáva, že by preto mali prispieť nielen k cieľom stanoveným v Stratégii pre udržateľnú a inteligentnú mobilitu, ale aj k cieľom *Akčného plánu pre synergie medzi civilným, obranným a vesmírnym priemyslom*, ktorý bol prijatý vo februári 2020 a ktorý zahŕňa hlavný projekt EÚ týkajúci sa bezpilotných technológií. EHSV podporuje odhodlanie Komisie zabezpečiť, že sa „budú systematicky identifikovať a využívať synergie medzi civilným a obranným priemyslom. Zlepší sa nimi konkurencieschopnosť európskeho priemyslu a posilní sa strategická autonómia Európy tým, že členské štáty sa budú môcť spoliehať na konkurencieschopnú technológiu dronov európskeho pôvodu“.

([2]) Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Spoločné oznámenie Európskemu parlamentu, Európskej rade a Rade o európskej stratégii hospodárskej bezpečnosti [JOIN(2023) 20 final] (Ú. v. EÚ C, C/2024/2489, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2489/oj).

([3]) Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Akčný plán pre synergie medzi civilným, obranným a vesmírnym priemyslom [COM(2021) 70 final] (Ú. v. EÚ C 374, 16.9.2021, s. 66).

([4]) https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-031-45304-5_36.

3.4. Pri navrhovaní dronov s cieľom odrádzať od určitých nevyprovokovaných akcií, ako sú teroristické útoky, biologické zbrane a individuálne alebo skupinové násilie, alebo zabrániť im by sa mali zohľadniť aj hybridné útoky a hrozby, ako aj nekonvenčné formy vojny.

3.5. EHSV takisto podporuje prístup Európskej komisie k úprave regulačného rámca pre používanie dronov na základe zásady „bezpečnosť na prvom mieste“. Z toho vyplýva, že kampane na zvyšovanie informovanosti sa musia zamerať na miestne a regionálne samosprávy a obyvateľstvo s cieľom informovať ich o výhodách používania dronov a zvýšiť dôveru verejnosti v digitálne technológie.

3.6. Medzi riadením a koncipovaním používania dronov vo verejnej sfére boli vytýčené základné hranice: miernejšie právne predpisy zamerané na bezpečnosť pri používaní v civilnej doprave a na rekreačné účely; komplexné pravidlá a odkázanosť na určitého dodávateľa technológie pri vojenských použitiach. Európa, ktorú vojna na Ukrajine zaskočila nepripravenú, musí naliehavo posilniť úspory z rozsahu a duálne synergie, aby posilnila svoju obranu, počnúc lepšou koordináciou v rámci Európskej komisie.

3.7. Keďže pri konkurencieschopnej miestnej výrobe každého komponentu dronov je dôležitý rozsah, EHSV vyzýva na urýchlené prijatie opatrení a politík týkajúcich sa výroby dronov a zabezpečenia dostatočného objemu nespracovaných komponentov, polovodičov, čipových súprav a motorov na montáž dronov; tieto domáce komponenty nahradia tie dovážané, a zníži sa tak výrazná závislosť od surovín. Zatiaľ čo vo všeobecnosti by EÚ mala podporovať úsilie členských štátov venovať väčšinu svojich rozpočtov na verejné obstarávanie zariadení a systémov od európskych dodávateľov, životaschopnosť európskeho priemyslu dronov priamo závisí od toho, aké silné a autonómne budú podporné technológie (od elektrických motorov po kompozitné materiály alebo umelú inteligenciu).

3.8. Zvyšovanie vojenských spôsobilostí: ak „spôsobilosti európskych vojenských dronov oproti ostatným regiónom sveta aj naďalej zostávajú menej vyspelé, hoci sa všeobecne uznáva potenciálny príspevok vojenských dronov k budúcej európskej strategickej autonómii“, navrhovanie, výroba a využívanie technológií dronov vo vojenskej oblasti by mali byť pokročilejšie a dôsledne monitorované.

3.9. Fragmentácia domáceho trhu núti vyrábať väčšinu elektroniky zabudovanej v dronoch mimo Európy. Európske spoločnosti v súčasnosti nakupujú komponenty od dodávateľov, ktorí si nie sú vedomí toho, odkiaľ táto elektronika pochádza. V tejto súvislosti EHSV oceňuje dôrazné vyjadrenie Komisie v oznámení z 24. januára 2024 na tému *Zvýšenie európskej hospodárskej bezpečnosti: predstavuje sa päť nových iniciatív*, v ktorom varovala pred „[rôznymi činnosťami], ktoré by mohli mať za cieľ zasiahnuť do legitímnych zvrchovaných rozhodnutí EÚ a jej členských štátov alebo využiť hospodársku závislosť ako zbraň vo vzťahoch s EÚ“.

3.10. EHSV podporuje dôraz Komisie na normy a interoperabilitu: hlavná akcia 15 (proces viacerých zainteresovaných strán s cieľom „ďalej [zosúlaďovať] požiadavky na certifikáciu pre civilné a vojenské aplikácie s tými, ktoré stanovila agentúra EASA, a zároveň [zohľadňovať] vojenské špecifiká a existujúce normy vojenskej certifikácie“) a hlavná akcia 16 („nové štandardné scenáre pre civilné operácie, ktoré by mohli uľahčiť príslušné vojenské prípady použitia“) si zaslúžia podporu.

3.11. EHSV súhlasí s Komisiou, že „vývoj špičkových dronov s vyššími požiadavkami v oblasti kybernetickej bezpečnosti, najmä v ‚otvorenej‘ a ‚osobitnej‘ kategórii operácií, by mohol pre priemysel EÚ predstavovať konkurenčnú výhodu“.

3.12. Hospodárska a ekologická efektívnosť si vyžadujú postupné nahrádzanie ľudského faktora a nákladnej leteckej techniky (vrtuľníky alebo lietadlá) pri reakcii na naliehavé krízy. Vo všeobecnosti majú drony zásadný význam pre rýchlu a zdravú zelenú transformáciu, od pravidelného monitorovania kritických infraštruktúr cez doručovanie liekov alebo balíkov až po presadzovanie práva a verejného poriadku.

3.13. Podpora koordinovaného výskumu a vývoja v oblasti digitálnych technológií a vo vesmírnom priemysle a odvetví dronov prinesie nové nástroje, ktoré sa pravdepodobne exponenciálne znásobia (podľa analýzy Drone Industry Insights ([5]) sa do roku 2030 očakáva, že trh s dronmi presiahne 50 miliárd EUR), a posilní technologickú suverenitu Európy za predpokladu, že prísne vykonávané predpisy zabránia úniku technológií k subjektom mimo EÚ.

([5]) Správa „Global Drone Market Report 2023 – 2030“, https://droneii.com/product/drone-market-report.

3.14. Keďže EÚ považuje miestnu výrobu dronov za záležitosť suverenity alebo strategickej autonómie, EHSV odporúča, aby sa výrobcom z EÚ okrem spoločného verejného obstarávania podrobne opísaného v bode 3.5 sprístupnili dotácie, a to aj na relatívne technologicky nenáročné položky, ako sú elektromotory, s cieľom podporiť cezhraničný vývoj. Zvýšenie výroby je skutočne jediným spôsobom, ako môžu miestni výrobcovia konkurovať tretím krajinám, a teda jediným riešením pre európske armády, ako obstarávať na miestnej úrovni v rámci celého hodnotového reťazca súvisiaceho s dronmi.

3.15. Portfólio výrobcov dronov zahŕňa rôzne zariadenia, od ľahkých hračiek až po 10 tonové lietajúce bombardéry. Z tohto dôvodu je klasifikácia náročná. EHSV však súhlasí s prístupom Komisie, ktorý sa zameriava na prevádzku.

3.16. EHSV v plnom rozsahu podporuje hlavnú akciu 9 týkajúcu sa zámeru Komisie „naďalej poskytovať v rámci programu Horizont Európa a Európskeho obranného fondu finančné krytie pre oblasť výskumu a inovácií, pokiaľ ide o drony a ich integráciu do vzdušného priestoru“. Konkrétnejšie by sa mali podporiť aj hlavné akcie 10 a 11 týkajúce sa možných zmien existujúceho rámca financovania/finančného krytia.

3.17. Mobilizácia rôznych systémov financovania je nevyhnutná na to, aby sa využilo prelínanie medzi uplatňovaním moderných technológií a nákupom kritických surovín, ktoré umožnia výrobu inovačného tovaru, a na nahradenie konvenčných spôsobov leteckých misií a dopravy (misie s posádkou, vrtuľníky) dronmi a bezpilotnými misiami. Preto by sa mal sprístupniť súbor možností a mechanizmov, a to buď prostredníctvom štandardizovaných druhov financovania, finančných prostriedkov v rámci nástroja NextGenerationEU a národných fondov na podporu odolnosti a obnovy, alebo prostredníctvom prispôsobených finančných nástrojov Európskej investičnej banky alebo projektov EÚ.

3.18. EHSV uznáva, že rozvoj výroby dronov a ich rozsiahle využívanie musí byť spojené s prepracovaním učebných osnov odbornej prípravy a vzdelávania. Kurzy so špecifickým obsahom (podobne ako kurzy autoškoly alebo kurzy pre prevádzkovanie plavidiel) sa môžu ukázať ako nástroj na zníženie rozdielu vo vedomostiach medzi miestnym obyvateľstvom vrátane profesionálov (poštových úradníkov, používateľov dopravných prostriedkov atď.), zamestnancov, občanov, štátnych úradníkov a dokonca aj vojenských síl.

3.19. Osobitná pozornosť by sa mala venovať rozvoju kultúry zodpovedného a bezpečného využívania dronov a ich služieb a kultúry dôvery verejnosti, ako sa uvádza v hlavnej akcii 4, ktorá umožní optimálne využívanie dronov v závislosti od príslušného prostredia. Miestnym alebo nezávislým orgánom by sa malo udeliť povolenie na úpravu rámca na použitie v chránených oblastiach, lesoch a pri jazerách, v citlivých lokalitách atď. Mali by sa preskúmať najlepšie postupy, ktoré sa uplatňujú pre podobné prostriedky, ako sú korčule, bicykle a elektrické skútre, s cieľom znížiť určité riziká nesprávneho použitia.

Odvetvia dopravy a logistiky

3.20. Zamestnanci a malé podniky potrebujú podporu, aby mohli čeliť nepriaznivým dôsledkom prechodu na automatizovanú dopravu, doručovateľské služby atď. Vďaka kritickému prekrývaniu technológií dokáže priemysel dronov umožniť modelovanie v mierke pre letecký priemysel a testovanie nových prototypov a technológií v reálnych podmienkach, čím sa eliminuje riziko spojené s ľudským faktorom a znížia sa náklady na experimenty.

Ochrana zdravia

3.21. S cieľom prilákať finančné prostriedky a konštruktérov dronov v oblasti vývoja nástrojov, ktoré uľahčia telediagnostiku a prepravu zdravotníckeho materiálu, liekov a lekárskych testov do vidieckych, zámorských a vzdialených oblastí, je potrebné zaviesť investičnú politiku s konkrétnym obsahom.

Ochrana životného prostredia/civilná ochrana

3.22. Zapojenie GR ECHO do vytvárania prispôsobených dronov na prevenciu, monitorovanie a hodnotenie prírodných katastrof má zásadný význam. Vyžaduje si to zavedenie spoločných nástrojov a harmonizovaných postupov pre členské štáty v oblasti ochrany životného prostredia a prírody (napr. znečistenie vody, hluk, odpad a znečistenie ovzdušia) a ochrany zvierat a civilnej ochrany.

3.23. Rozvoj trhu s dronmi musí byť v súlade s prioritami Zelenej dohody a obehového hospodárstva, ako sú stanovené v európskych právnych predpisoch a politikách.

Sociálna zodpovednosť/všeobecné nariadenie o ochrane údajov

3.24. EHSV uznáva, že dôvera občanov v digitálne technológie sa vždy zvýši, pokiaľ sú určené jasné pravidlá a usmernenia na ochranu ľudských práv a súkromia. V tejto súvislosti sú kódex správania pri prevádzkovaní dronov a inštruktážne videá agentúry EASA ([6]) dobrým začiatkom, ktorý je potrebné rozšíriť a rozvíjať prostredníctvom partnerov v rámci sociálneho dialógu a občianskej spoločnosti.

4. **Konkrétne pripomienky**

4.1. V európskej stratégii pre politiku v oblasti dronov by sa priemysel dronov nemal považovať za výhradnú výsadu odborníkov na moderné technológie alebo vojenských odborníkov. Drony už nepozorovane prenikajú do mnohých civilných oblastí, ako sú poštové služby, verejné práce, doručovateľské služby, umenie a kinematografia. Vrhajú nové svetlo na to, ako vnímame prírodu, rozvoj miest a vidieka, naše historické a kultúrne dedičstvo.

4.2. EHSV sa stotožňuje s očakávaniami Komisie ([7]), že v rámci ekosystému dronov sa vytvoria pracovné miesta, podporí a ochráni európske technologické know-how a vznikne viac príležitostí pre rast hospodárstva EÚ ako celku tým, že európske spoločnosti vrátane nových MSP budú môcť rásť a prosperovať ako svetoví lídri.

4.3. Odvetvie poľnohospodárstva by malo mať väčší prospech zo zavedenia technológií dronov na monitorovanie a hodnotenie poveternostných podmienok, možností zberu úrody, odhadov škôd a spotreby vody a na hodnotenie produktivity.

4.4. Vysokokvalifikovaní pracovníci a vedci, najmä ženy, by mali byť povzbudzovaní k účasti na spoločných projektoch výskumu a vývoja v oblasti výroby dronov a odbornej príprave o tom, ako ich uvádzať na trh spoločensky zodpovedným spôsobom. Granty EÚ by mali podporovať inštitúty v oblasti výskumu a vývoja na technických univerzitách zamerané na výskum a vývoj dronov, ako aj spoločnosti EÚ zamerané na vývoj súvisiacich technológií, a to so spoluprácou medzi akademickou obcou a inštitútmi v oblasti výskumu a vývoja/univerzitami mimo EÚ alebo i bez nej.

4.5. EHSV takisto súhlasí s tým, že „služby poskytované dronmi by sa mali propagovať na základe inkluzívnosti, cenovej dostupnosti a udržateľnosti a nemali by byť určené len pre ‚pár bohatých jednotlivcov'". Tento vznešený cieľ však nebude možné dosiahnuť bez primeranej podpory výrobcov.

4.6. Pokiaľ ide o inštitucionálnu koordináciu a ochranu demokratických hodnôt, EHSV zdôrazňuje, že je nevyhnutné vytvoriť regulačný rámec pre používanie dronov a zabezpečiť, aby neboli ohrozené demokratické práva ľudí. Vládam a súkromným vlastníkom by sa malo zakázať zneužívanie dronov na potláčanie demokratických práv. Z toho dôvodu je potrebné regulovať zapájanie súdnych a nezávislých orgánov do rozhodovania o používaní dronov na účely verejného záujmu.

V Bruseli 30. mája 2024

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Oliver RÖPKE

([6]) https://www.easa.europa.eu/sk/light/topics/flying-drone-how-be-safe-drone-pilot.
([7]) https://transport.ec.europa.eu/system/files/2022-05/Drone_Leaders_Group_Report_2022-04-26.pdf.